

Кібенко Л. М.,*старший викладач кафедри європейських мов
Державного біотехнологічного університету***Карась А. В.,***старший викладач кафедри європейських мов
Державного біотехнологічного університету***Живолуп В. І.,***старший викладач кафедри європейських мов
Державного біотехнологічного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ КОМПОЗИЦІЇ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. В статті аналізується різні підходи до визначення та аналізу композиції в модерністських творах. Композиція позиціонована як ключова структурна категорія твору. У прозових текстах вона включає низку складників, дотичних до сюжетотворення, структурування його частин, хронотопу, а також динаміки оповіді, її темпу. Особливу увагу приділено дослідженням, де зазначається, що такі письменники як Д. Г. Лоуренс, В. Вулф постулювали залежність, взаємопов'язаність мистецтва та метафізики, висловлюючи глибоке занепокоєння з приводу занепаду метафізики через науковий та суспільний розвиток Європи початку ХХ століття. У праці визначено кореляції між творчістю Д. Г. Лоуренса і сучасною європейською цивілізацією й проведено філософський аналіз наративного дискурсу роману з посиланням на ідеї А. Шопенгауера, який мав значний вплив на митця під час написання роману. По-друге, підтверджується думка про те, що метафізика є важливим мотивом у романі авторів, яка дозволяє їм звернутися до проблем сучасної європейської цивілізації засобами літератури. Дослідження феномена композиції репрезентативне щодо осягнення смислів, покладених митцем слова у художній текст у всій повноті його дуальності: специфіки формальних особливостей та авторських інтенцій. Окрім того, аналіз композиції є ледь не основним джерелом дослідження самотності творчості того чи іншого автора. Це пов'язано з показовістю актуалізованих стилістичних, лексичних та інших прийомів, використанням художніми методів та специфічних підходів репрезентації онтологічної реальності. Просторова організація творів репрезентує не тільки онтологічну (зовнішню) реальність, а й внутрішній світ головних героїв романів, стає уособленням їхньої генези. Таким чином, ці мотиви лише збагачують композиційну самотність, виформовуючи додаткові смислові шари, що допомагають розкрити теми свободи, обмеження, особистої і соціальності відповідальності тощо. Вищезазначене дозволяє позиціонувати простір активним учасником подій, який посилює емоційний і філософський зміст його романів.

Ключові слова: модернізм, композиція, сюжетотворення, архетип.

Одним з питомих і знакових елементів художнього тексту є самотність його композиції, яка позиціонована ключовою

структурною категорією твору. У межах останньої говоримо про специфіку його архітекtonіки, способів організації матеріалу. Зокрема, у прозових текстах ця категорія включає низку складників, дотичних до, власне, сюжетотворення, структурування (сегментації покладеного смислу) його частин, хронотопу (часової локалізації), а також динаміки оповіді, її темпу [1].

Постановка проблеми. Дослідження феномена композиції репрезентативне щодо осягнення смислів, покладених митцем слова у художній текст у всій повноті його (тексту) дуальності: специфіки формальних особливостей та авторських інтенцій. Окрім того, аналіз композиції є ледь не основним джерелом дослідження самотності творчості того чи іншого автора. Це пов'язано з показовістю актуалізованих стилістичних, лексичних та інших прийомів, використанням художніми методів та специфічних підходів репрезентації онтологічної реальності. У такому контексті композиція літературного твору позиціонована нами його невіддільним структурним елементом, який, власне, організовує такий текст на низці рівнів: від сюжетної архітекtonіки до наративної деталізації [2].

Мета: проаналізувати різні підходи до вивчення композиції літературного твору, яким приділена увага в сучасному науковому дискурсі.

Виклад основного матеріалу. Природною є детермінація феномена композиції від соціокультурного тла: жанру, епохи, ідіостилю тощо, що і зумовлює її трансформаційні зміни (природа флешбеків, самотність викладу сюжету, симетричних елементів та іншого). Так, лінійна композиція (хронологічний порядок викладу подій) притаманна класичній літературі, у якій значущими є причинно-наслідкові зв'язки. До прикладу, творчість О. де Бальзака, для якої притаманна ланцюгова, спіралевидна форма викладу подій, за якої композиція засвідчує генезу розвитку характерів, репрезентуючи трансформаційні зміни соціальної, моральної та іншої природи. Натомість нелінійна композиція (порушення традиційного хронотипового лімітування та значення певних подій) поширена у модерній та постмодерній літературі. Так, у творах В. Вулф розгортання подій відбувається у різних часових шарах, при тому навіть у межах одного абзацу, виформовуючи кліпове зображення тих

чи тих подій. Водночас такий самотутній виклад продуктивний для висвітлення динамічних змін у свідомості героїв й представлення суб'єктивності сприйняття ними онтологічної реальності [3].

Актуальність вивчення специфіки композиції художнього твору детермінована також тим, що вона є не лише формальним, зовнішнім компонентом тексту, а й безпосередньо корелює зі сприйняттям читачем стрижневих тем, конфліктів, ідей тощо. Так, саме композиційна самотутність дозволяє автору увиразнити ті чи ті смисли, акцентувати увагу на певних знакових подіях або персонажах, виформувувати напругу або гармонію під час сюжетотворення. Зокрема, композиційна структура продуктивна щодо увиразнення смислової полісистеми твору: акцентування на знакових подіях, показових рисах персонажів, продукування напруги чи, навпаки, гармонізації сюжету.

До прикладу, у творах М. Пруста феномен композиції слугує засобом представлення механізму пам'яті, у межах якої події розгортаються не хронологічно, а хаотично являються «на поверхні» свідомості під впливом випадкових асоціацій. Окреслений підхід репрезентативний щодо глибшого осягнення психології персонажів, специфіки сенсорного сприйняття ними часу. Натомість для Ф. Кафки феномен композиції набуває фрагментарної форми, увиразненої раптовими переходами між тими чи тими подіями, підкреслюючи їх абсурдність і нелогічність [4].

Своєю чергою, вищезазначене дозволяє позиціонувати композицію засобом виформування самотутнього ритму оповіді і темпу всього твору загалом. Окреслені елементи є невід'ємними складниками архітекtonіки художніх творів: зокрема, автор може усвідомлено сповільнювати темп своєї оповіді, наче розтягуючи її моментами саморефлексії героїв тощо, та прискорювати, насичуючи діями, конфліктами або кульмінацією. Так, для творів Е. Гемінґвея притаманні лаконічні, уривчасті діалоги, які продукують відчуття динаміки, швидкості, квапливості тощо, увиразнюючи філософію «айсберга» автора. У межах останньої більша частина смислу лишається імплікованою, адже читач сам локалізує той чи той підтекст через самотутню стислість форми [5].

Також композиція показова і щодо просторової організації твору: так, саме через параметризаційні зміни простору автор репрезентує внутрішні стани героїв, їхню рефлексію щодо навколишнього світу, виформовуючи додаткові (метафоричні за природою) смисли. Так, Ф. Кафка у своєму творі «Замок» робить простір стрижневим символом недосяжності влади і соціальних інституцій, продукуючи узвичаєну для своєї творчості ідею абсурдності й хаотичності онтологічної реальності [3]. Натомість у романах Т. Манна просторові метафори відіграють особливу роль: так, лікарня в «Чарівній горі» репрезентативна щодо внутрішнього стану героїв і осмислення динаміки й інтенсифікації соціокультурних процесів. У межах задуму автора, лікарня стає особливим простором, у межах якого відбувається не лише фізичне лікування, а й моральна деградація або художнє просвітлення, розкрите митцем через самотутність композиційної побудови.

Окрім того, феномен композиції корелює з вищезазначеною параметризацією наративу (зокрема, наративними техніками), визначальним щодо способу подання тих чи тих подій. Так, визначальною у цьому плані також вважаємо перспективу – точку репрезентації оповіді, яка корелює з вибором пер-

шої, третьої особи або навіть змінної перспективи і впливає на композицію твору [4]. До прикладу, у романі В. Фолкнера «Шум і лють» використання кількох наративів виформовує складне полотно композиції твору, у межах якого події заломлюються у призмі різних суб'єктивностей. Вищезазначена самотутність структури репрезентативна щодо послідовності подій й суб'єктивного сприйняття кожного персонажа, заглиблює читача у їхній внутрішній світ.

Іншим прикладом параметризаційної самотутності композиції є вищезазначений Ф. Кафка, у якого наратив здебільшого виформовано за технікою «внутрішнього монологу». У межах останньої митець отримує можливість висвітлення внутрішніх переживань героїв, їхніх фобій, емоційних криз, виформовуючи атмосферу напруги й абсурду. Таким чином, композиція є стрижневим інструментом для осягнення художнього задуму автора й глибшого осмислення інтертекстуальних, інтермедіальних та інтераудіальних зв'язків у його творах. Так, саме через архітекtonіку сюжету митець репрезентує не лише його формальний (зовнішній) бік, який, часом, може і не відігравати головної ролі, а й низку внутрішніх конфліктів, психологічну й філософську самотутність того чи того твору [5].

Саме тому, природно, що вивчення феномена композиції є інтегрованою проблемою, актуалізованою у низці моно- і поліпредметних досліджень. Останні засвідчують продуктивність вивчення авторських інтенцій, розкриття мережива смислів й аналізу структури тексту тощо, увиразнюючи роль цього феномена не лише як технічного засобу. Мовиться про розуміння композиції різними дослідниками як детермінанти естетичної полісистеми твору, напруги та іншого, що надає тому чи тому твору об'єму, фактури, багатомірності, актуалізуючи його символічну систему.

Показовими у контексті вищезазначеного вважаємо праці В. Chalk, у яких відстежується специфіка освітнього процесу та літературної естетики у кореляції з наративними петлями у творенні смислів у художніх текстах [6]. Дослідник також продовжує вивчати освітній феномен, акцентуючи на особливостях його репрезентації у творчості Д. Г. Лоуренса. Зокрема, вчений зосереджує свою увагу на творі «Фантазія невідомого» (1923 р.), який більшість дослідників вважають своєрідним ексцентричним виключенням з анналісів модернізму. Це пов'язано з тим, що твір відображає динамічний інтерес до освіти, який пронизує літературні та публіцистичні твори того періоду, і, безумовно, пов'язаний з розпачливими сценами викладання У. Бранґвен у «Веселці».

Так, занепокоєння письменника негативним впливом інституційної освіти на дітей корелює, на думку дослідника, з інтересом до впливу літератури на читачів. Акцентовано, що у іншому романі письменника «Мораль і роман» (1925 р.), який можна позиціонувати есеїстичною дистилляцією принципів, сформованих «Веселкою», Д. Г. Лоуренс стверджує, що справа мистецтва полягає в тому, щоб розкрити зв'язок між людиною і навколишнім всесвітом в цю конкретну мить. Саме тому, на зміну зазубреним, стадним цінностям шкільної освіти та колективному нав'язуванню моралі в романі приходять стимули до чуйності та здатність перефокусувати увагу читача на його постійно мінливих взаємодіях з людьми, речами та просторами, що його оточують.

Натомість вплив і форми поетичних творів Д. Г. Лоуренса висвітлено у праці D. Duff [1], у якій автор стверджує значу-

ність впливу письменника на сучасну критику. Підґрунтя для останнього вчений вбачає у стилістичній та когнітивній строкатості його творів, яка, подібно до В. Вітмена, нероздільна з формою викладу. Дослідник підкреслює, що, водночас, поезія автора є радикально індивідуалістичною і глибоко аліюзивною: не у відкритій, детермінованій, августинівській манері, а у прихованій, трансумптивній, блумівській, поглинаючи, спотворюючи і перевершуючи свої джерела. Автор акцентує увагу на диференційованості еротичної лексики, яка самобутньо сплітається з релігійною мовою – «*confession of delight*» («сповідь насолоди»), накладаючись опісля на неочікувану текстову метафору – «*superscription of bliss*» («припис блаженства»). Так, ідея про те, що «припис» є блаженством, а мертві просто «*look on and help*» («дивляться і допомагають») є безнадійною ідеалізацією.

Розвідки життя і творчості, самобутність письменницької кар'єри з імплементацією біографії, критичного аналізу та наукових досліджень вміщено у праці А. Harrison [2]. У аналізованому дослідженні, поєднуючи біографічні подробиці та уважне прочитання творів різних жанрів, висвітлено складнощі творчості письменника завдяки ретельному критичному підходу до біографічних джерел та новітніх досліджень. Вчений пропонує оригінальний погляд на ставлення Д. Г. Лоуренса до досвіду робітничого класу, його антисуфражистські феміністичні погляди, реакцію на Велику війну, реакцію на расові та культурні відмінності, ставлення до сексу, сексуальності та сексуальної ідентичності, а також багато іншого.

Дослідження висвітлює значущі теми у житті та творчості автора: зокрема, його ставлення до табуованих тем, його конфліктних стосунків з літературним ринком і того, як його творчість кидала виклик цінностям англійського середнього класу. Вищезазначене засвідчене прикладами з біографії митця, що забезпечує інтерпретаційний контекст і водночас висвітлює малодосліджені аспекти творчості автора. Останні стосуються таких актуальних проблем, як критична реакція на пропаганду та цензуру воєнного часу, критику гетеронормативності та занепокоєння, яке протягом усього життя викликали у нього питання психічного здоров'я та цілісності буття.

Зокрема, праця: а) висвітлює військовий досвід Д. Г. Лоуренса, локалізуючи його трансформаційні зміни з автора, метою якого була зміна ставлення поціновувачів його творчості, на радикального борця проти істеблішменту; б) викремлює самобутність рефлексії та вивчення автором гендерної плинності (вищезазначеної плинності та ненормативних сексуальних ідентичностей у його художній творчості); в) демонструє особливості занепокоєння Лоуренса повоєнною соціальною реконструкцією (до прикладу, його ризиковане дослідження революційних політичних і релігійних рухів у романах 1920-х років); г) актуалізує психоаналітичну критику щодо питань прив'язаності, які сформували життя і творчість митця, показуючи, як він намагався протистояти душевним ранам свого дитинства.

Harrison зазначає, що Д. Г. Лоуренса здебільшого не вивчають в контексті сором'язливості: панує думка, що він не був занепокоєний та не виявляв симпатій до цього явища. Однак сором'язливість є значущою для дослідження емоцій митцем, оскільки творчість автора перегукується з тогочасними моделями розуміння сором'язливості: від «ніжності» В. Джеймса до «інтроверсії» К.-Г. Юнга та ідей фізіолога А. Моссо про «внутрішній рум'янець». Прикметно, що письменник, говорячи

про це явище (сором'язливість), підкреслював її здатність до ретрансляції емоцій, самосвідомості та втілення, відзначаючи, що вона може бути надто болісним станом, щоб нести його нескінченно довго. Незважаючи на те, що його власна сором'язливість стала якістю, від якої йому довелося відмовитися як письменнику, його твори відображають те, що означає бути одночасно зануреним у сором'язливість і намагатися вийти за її межі.

G. Iwai [3] зазначає, що митець відомий своєю дошкульною критикою правлячого класу, індустріалізації країни та патріотизмом воєнного часу. Дослідник акцентує увагу, що його тексти несуть на собі відбиток сучасних панівних ідеологій та дискурсів того часу. Зокрема, автор, порівнюючи тексти Д. Г. Лоуренса з різними великими і малими сучасними романами, журнальними статтями, політичними памфлетами та історичними книжками, демонструє, що тексти митця є амбівалентними. Так, його тексти увібрали в себе динаміку суперечливої боротьби за владу між підризником і реакціонером.

До прикладу, у деяких, здавалося б, аполітичних творах, таких як «Білий павич» та «Рухи в європейській історії», присутні реакційні ідеології та пропаганда воєнного часу. Натомість такі твори, такі як «Коханець леді Чаттерлей», задумані як радикальна критика актуальної на час написання епохи. Прикметно, що таким текстам притаманна низка зародків сучасної соціополітичної парадигми, обриси якої вони мають на мету деструктувати. Вчений, зосереджує увагу на оповіданнях і романах митця, дія яких відбувається в шахтарському селі, а також на творах, написаних під впливом Першої світової війни, показує їх багатшарову структуру.

L. M. Jenkins [4] досліджує зв'язок модерністської біографічної прози та поезії з літературою Першої світової війни, зосереджуючи увагу на угрупованні Д. Г. Лоуренса та Р. Олдінгтона. Дослідник цитує П. Шаффнер, яка характеризувала їх як «ще один блумсберійський набір»: так, письменники Мекленбург-сквер, як і власне Блумсберійська група, «жили в квадратах» і «кохали в трикутниках», за відомим формулюванням Д. Паркер. Географічно сусідні, ці групи перетиналися соціально, а подекуди й естетично: обидві практикували новаторські форми того, що в широкому розумінні можна назвати «життєписом». Проте, якщо відмежовувати письменників Мекленбург-сквер від Блумсбері, то перші мали свої витoki в трансатлантичному авангарді: Д. Г. Лоуренс, Р. Олдінгтон (і Джон Курнос) були пов'язані з імажизмом, поетичною течією, яка втілила англо-американський модернізм. Дослідник підкреслює, що кожен з аналізованих ним митців був також прозаїком і перекладачем, оскаржуючи узвичаєну бінарність, яка досі існує між модернізмом і літературою часів Першої світової війни. Вчений простежує перехід імажизму від довоєнної до воєнної поезії, яка включає в себе окопну лірику, проте не обмежується нею, а також простежує інтертекстуальні зв'язки у «Мекленбург-сквер», імплементуючи у свій аналіз самобутність травматичного відбитку війни на модерністському життєписі.

S. Jöttkandt [5] репрезентує поетизоване дослідження творчості Д. Г. Лоуренса в ботанічно-метафоричному вимірі: твори, зібрані у цій праці, вивчають чари «темної ботаніки». Останнє є поняттям Т. Мортон і означає особливий простір, потаємну зону, у межах якого думки та речі переплітаються у співіснуючій логіці смуги Мьобіуса. Темна екологія, як

форма еко-гнозису, спонукає зануритися у притаманну світам і словам дивність (все дивовасніше і дивовасніше), простежуючи нашу генезу, яка є одночасно є рефлексією, метою якої є виокремлення того, наскільки дивними ми є для самих себе. У вищезазначеній «Темній екології» Т. Мортон саме поняття простору позиціоноване постійним місцем присутності, де час стає особливим середовищем, в якому розгортається і руйнується життя під вагою невидимої темної матерії, чия гравітація впливає на фантазію евклідового простору, «зручної вигадки білих імперіалістичних людей» (за Т. Муртоном).

Дослідження питання переписування улюблених авторів піднімає праця Chalk [6], де вивчено вищезазначену проблему на прикладі Д. Г. Лоуренса та Дж. Дайєра, які дають змогу зрозуміти радикальну енергію, що вирує під поверхнею переписування. Автор простежує конфліктне ставлення Дайєра до мемуарів і переписування, що сягає корінням до Лоуренса, який теоретизує переписування і застосовує його на практиці у власній творчості (до прикладі, «Дослідженні про Томаса Гарді»). Вчений акцентує увагу на тому, що на сьогодні книжковий ринок переповнений переписаними творами, вбачаючи причинами цього у тому, що переписування вперше заявило про себе як про протилежний імпульс, радикально інший спосіб мислення щодо канону, який став другою натурою.

Вивченню внеску Д. Г. Лоуренса в художню літературу в контексті значущих аспектів вияву модернізму, які досі не розглядалися в його оповіданнях «Самсон і Даліла» (1917), а також книзі «Англія, моя Англія» (1922) присвячено працю І. Montori. Прочитуючи «Самсона і Далілу» крізь призму модерністської міфопоетики, ця стаття має на меті висвітлити переосмислення митцем біблійного сюжету як способу примиритися з гендерною війною в національній та особистій сферах. Продовжує дослідження внеску письменника у модерністську прозу праця Е. Morsia, у якій автором означено нові напрями лоуренсознавства.

Праця Tuman присвячена творчості Д. Г. Лоуренса у вимірі її у зв'язку з аспектами жіночої історії та розвитком фемінізму. У вступних розділах розглядаються два різні режими довіреного фемінізму, які є важливими темами в ранніх роботах митця. Натомість центральні розділи праці присвячені феномену війни як каталізатора значних змін у становищі жінок і як точки неповернення у розвитку творчості аналізованого автора. Заключний розділ присвячений досвіду письменника у співаторстві з жінками, а їхнім творам – як джерелу для його власних.

Дослідженню діаметрального протистояння Т. С. Еліота та Д. Г. Лоуренса в контексті розповіді Ф. Р. Лівіса присвячено працю Jenkins. У цій роботі автор встановлює та пояснює причини амбівалентної позиції Еліота: з одного боку, вчений стверджує, що обидва автори намагалися примирити протиріччя між соціальною єдністю та індивідуальною свободою, і робили вони це, перекладаючи його на базовіші проблеми моралі, безособовості та традиції (ця паралель пояснює тяжіння Еліота до Лоуренса). З іншого боку, дослідник акцентує увагу на тому, що різний спосіб, у який вони формулювали і розуміли ці проблеми, пояснює антипатію. Своєю чергою, вищезазначене проливає нове світло на міфічний метод у «Пустити»: так, якщо розглядати його разом із творчістю Лоуренса та судженнями Еліота про неї, то міфічний метод виглядає не як прославлення минулого, а як критика сьогодення за його повторення.

Висновки. Особливості композиції творів модерністської літератури є об'єктом багатьох досліджень. Вчені особливу увагу приділяють просторовій організації творів, архітектоніці, що репрезентує не тільки онтологічну (зовнішню) реальність, а й внутрішній світ головних героїв романів. Ці мотиви лише збагачують композиційну самобутність, виформовуючи додаткові смислові шари, що допомагають розкрити теми свободи, обмеження, особистої і соціальної відповідальності тощо. Вищезазначене дозволяє позиціонувати простір активним учасником подій, який посилює емоційний і філософський зміст романів.

Література:

1. Duff D. Superscriptions of bliss : Influence and form in the poetry of Lawrence. *Reading, writing and the influence of Harold Bloom*. Manchester University Press, 2024. P. 193–216. <https://doi.org/10.7765/9781526186027.00017> Manchesterhive : website. URL: <https://goo.su/eSx8P8Q> (date of application: 03.10.24).
2. Harrison A. The Life of the Author : DH Lawrence. John Wiley & Sons, 2024. 272 p. *Google Books* : website. URL: <https://goo.su/q9LeSoX> (date of application: 03.10.24).
3. Iwai G. DH Lawrence and Ambivalence in the Age of Modernity : Rereading Midlands Novels and Wartime Writings in Social and Political Contexts. Taylor & Francis, 2024. 234 p. *Google Books* : website. URL: <https://goo.su/aRKUm> (date of application: 03.10.24).
4. Jenkins L. M. Great War Modernists : DH Lawrence, HD and Richard Aldington. Bloomsbury Publishing, 2024. 200 p. *Google Books* : website. URL: <https://goo.su/SW1gQ> (date of application: 03.10.24).
5. Jöttkandt S. 13 De-Flores Rhetorici : DH Lawrence's Literary Herbarium. *The Herbarium Tales*. Open Humanities Press, 2024. 334 p. *Open* : website. URL: <https://goo.su/S5X2> (date of application: 03.10.24).
6. Chalk B. T. Coetzee's Fictions of Deformation. *Novel Schooling : Education, Formation, and Reading in Fiction*. Cham : Springer Nature Switzerland, 2024. P. 131–165. https://doi.org/10.1007/978-3-031-66858-6_5 URL: <https://goo.su/9bCxXaf> (date of application: 03.10.24).
7. Tuman M. The Hidden DH Lawrence : Unmasking a Lyrical Genius. Taylor & Francis, 2024. 238 p. *Google Books* : website. URL: <https://goo.su/6rcnLcv> (date of application: 03.10.24).

Kibenko L., Karas A., Zhyvolup V. Peculiarities of the study of composition in literature in scientific discourse

Summary. The article analyzes various approaches to the definition and analysis of composition in modernist works. Composition is positioned as a key structural category of the work. In prose texts, it includes a number of components related to plot formation, structuring of its parts, chronotope, as well as the dynamics of the narrative, its pace. Particular attention is paid to studies that note that such writers as D. H. Lawrence, W. Woolf postulated the dependence, interconnectedness of art and metaphysics, expressing deep concern about the decline of metaphysics due to the scientific and social development of Europe at the beginning of the 20th century. The work identifies correlations between the work of D. H. Lawrence and modern European civilization and conducts a philosophical analysis of the narrative discourse of the novel with reference to the ideas of A. Schopenhauer, who had a significant influence on the artist during the writing of the novel. Secondly, the idea that metaphysics is an important motif in the authors' novels is confirmed, which allows them to address the problems of modern European civilization by means of literature. The

study of the phenomenon of composition is representative of the comprehension of the meanings put by the writers into the artistic text in the fullness of text's duality: the specificity of formal features and author's intentions. In addition, the analysis of composition is almost the main source of research into the originality of the work of a particular author. This is due to the expressiveness of the actualized stylistic, lexical and other techniques, the use of artistic methods and specific approaches to the representation of ontological reality. The spatial organization of the works represents not only ontological

(external) reality, but also the inner world of the main characters of the novels, becoming the personification of their genesis. Thus, these motifs only enrich the compositional originality, forming additional semantic layers that help reveal the themes of freedom, limitation, personal and social responsibility, etc. It allows to position space as an active participant in events, which enhances the emotional and philosophical content of his novels.

Key words: modernism, composition, plot creation, archetype.